

יתום אולם

ספור אמיתי זה אפייני לכל מעשי המימשל הצבאי. אפשר לומר: מבחינה נפשית, העביר המימשל הצבאי את כל ערביי ישראל מלב המדינה אל הגבול.

למחרת מלחמת תש"ח לא היו ערביי ישראל מעוט ערין. בפני כל-אחד מערבים אלה עמדה קודם לכן הברירה לברוח או להישאר, וכל אחד מהם החליט להישאר תחת שלטון זר. כל אחד מהם גם הבין שחיי ורכושו יהיו בסכנה אם יפרוץ סיבוב שני.

יהיה זה מוגזם לומר שערבים אלה אהבו את המדינה בלב ונפש, או שהיו פטריוטים גלובליים ומושבעים למדינת ישראל. אך הן אמת היא שהשלימו בלבם עם קיום המדינה, והתכוונו לחיות בה בדיוק כשם שחיו תחת ממשלת המנדט הבריטי, או תחת ממשלת האימפריה התורכית.

ואז בא המושל הצבאי של מדינת ישראל. לא באש אש, עותומני, לא קומישנר בריטי. הוא בא ושלל מן הערבים את הנכס היקר ביותר: חופש התנועה וכבוד האדם.

המדינה הוצאת נתנה לערבי את זכות הבחירה לכנסת, אך אסרה עליו לבקר את חביו בכפר השכן. היא נתנה לו יתרונות כלכליים מסויימים, אבל היא הציקה לו ומידרה את חיו במאה ואחת תחבולות קטנות. אף אחת מהן לא היתה חשובה כשלעצמה, אך יחד צברו מלאי של מרירות שקשה לתאר. רשיון התנועה — זה המיסמך המעליב ביותר שאפשר לתחבו ליד אדם, אחרי התרועועות של שעות וימים — הוא הסמל העליון של משטר זה. יתכן והילד, שהוציא את נשיו מתו בעינויים אחרי שהוריו לא הצליחו להשיג רשיון לבקר רופא בעיר הסמוכה, לא היה אופייני. יתכן שהיו רק מקרים מעטים כאלה. אולם המקרים האלה הפכו לסמלים שעברו מפה לאוזן.

הצעיר שהרג את הוריו יצר מי צבא אמיתי של יתמות. המימשל הצבאי שהרג במשך שבוע שנים ארופות כל זיק של רגש חיובי בידי המעוט הערבי, יצר בעיה בטיחנית של ממש.

אסור לזלזל בבעיה בטחונית זו. היא קיימת, והיא חמורה מאד. אף שנגרמה במידה רבה על-ידי מוסדות המדינה, לא קל יהיה להתגבר עליה.

הקורא ייטיב להבין בעיה זו אם ישתדל, לרגע קט, להכניס את עצמו לעורו השחום של ערביי ישראל. הוא התיאש במידה רבה מן הסיכוי להיות אי-פעם לאורח שחור-זכור יות במדינת ישראל. הוא תלוש מן החברה העברית, וגם מן הכלכלה העברית. הוא חי בגטו נפשי וחברתי ומשקי. אולם יש לו קרובים מעבר לגבול. והברחה קטנה לא תציק על מצפונם.

אם ידפוק באחד הלילות מסתנן על דלתו ויבקש מחסה, מה יעשה? הוא יחשוש להל"סין עליו, כי הפידאיון עלולים לבוא שנית. אין ספק שהוא מושפע במקצת מן התעמולה של רדיו קאהיר, וגאה על כי קם לערבים מנהיג צעיר ומצליח כמו גמאל עבד אל נאצר. כערכי, לא קל לו להלשין על ערבים אחרים — כשם שאפילו אנשי השומרה-הצעיר התקשו בשעתו להלשין על חברי אצ"ל בפי הבלולשת הבריטית.

מאידך, הוא יודע שכל מחממה

(המשך בעמוד 18)

היו ערבים שהורחקו מן הגבול. היה קיים כפר בשם ברעם, על הגבול. הלבנוני ממש. ישבו בו מארונים, מבני העדה הנוצרית-לבנונית שרבים סבורים שהם עתה בני-הברית היחידים של מדינת-ישראל במרחב. הן הממשל הצבאי פוצץ את הכפר, מסר את אדמותיו לידיים עבריות וגירש את תושביו לכפר גייס הסמוך. שם הם יושבים עד היום, במרחק כמה קילומטרים מן הגבול, אכזרי לי שנהא.

אולם לא כל הערבים הורחקו מן הגבול. היו גם ערבים שהובאו אל הגבול, ודווקא על-ידי המימשל הצבאי. זה קרה בנגב, באיתו מקום שם מפרדים — כפי שהועדה מי ציינת בחרדה עמוקה — רק אררי

נעשה מתוך שיקולים בטחוניים טהורים, ללא שום מטרה אחרת אלא להבטיח את בטחונם של אזרחי ישראל.

ואם חס ושלום יעני משהו לבטל את המימשל, יהיו צפויות סכנות נוראות למדינה. הגבול ייפתח לרוחה, הסתננות המדינה תציף את הגליל, השומרון והנגב, גייס חמישי עצום יטיל את חיתתו על הארץ.

במלים אחרות: תודת האומה כולה מגיעה לשורה הדוקה-הדוקה של פקדי המימשל, שרק הם לבדם עומדים בינה לבין התהום הפעורה, והמושמצים מכל צד על-ידי בוגדים, מסיתים ויסודות אפלים אחרים.

אזה המסקנות, המשתרעות על 26 עמודים של מכונית-כתיבה, אי שר רק פעמיים מופיעה בהם ה

מעשה בצעיר, על-סמך, שרצח אב ואם בגרזן. הוא קרא: "אללי! רחמו, רבותי, על יתום ערירי ומסכן!"

כמו כל בריחה טובה, מתגשמת גם בדיחה נושנה זו מפעם לפעם במציאות. הדוגמה האחרונה סופקה לנו על-ידי מיסמך שהונח על שולחנו לפני כמה שבועות, ש"אינו הומוריסטי כלל וכלל. נושאו: המימשל הצבאי במדינת-ישראל.

בדיחה-לא-בדיחה זו התחילה כאשר ביקש דויד בן-גוריון להכניס את מפ"ם לקואליציה הממשלתית. מפ"ם דרשה לבטל, או לפחות לרכך, את המימשל הצבאי באזורים הערביים. אי-אפשר היה להתחמק מן הורשה הבלתי-נעימה. היא נתקבלה על-ידי הממשלה החדשה כולה, והפכה לסעיף 51 של קווי הסוד שלה.

מה עושים כשאין רוצים להגשים הבטחה שהוצהר עליה רשמית? נכון — ממנים ועדת-חקירה, שתבי דוק ותגיש המלצות.

לא ועדת-חקירה פרלמנטרית, חס ושלום, העולה להיות עצמאית מדי. דבר הרבה יר פיקחי הוא למנות ועדת-חקירה פרטית, מורכבת משלושה יהודים מכובדים, שלרובם אין שום מושג על הנושא הנדון.

כך נולדה, באיירה חגיגית ומרוממת, לפני חצי שנה בדיוק, ועדת-החקירה לענייני המימשל הצבאי. חבריה היו יוחנן רטנר, איש ההגנה הוותיק, דניאל אוסטר, ראש העיר המשוחרר של ירושלים, ויעקוב סלר מן, עורכי-דין פיקח מאד ומצליח מאד בי חיפה.

ועדה זו ניגשה מיד ובמרץ רב לעבודתה. מלחה בפמליה רועשת ומטרטרת של אופי נוענים, הופיעה לעיני הכפריים הערביים. כל ערבי היה רשאי להופיע ולהעיד בפניה.

אזא שדא כל ערבי רצה. לפני כן פול לעבר המושל הצבאי. אם רצה המושל, רצה גם הערבי. אם לא רצה המושל, לא רצה גם הערבי. לא היה שום דחף, לא היה שום איזמים. פשוט נסתבר כי דויד רי הפלחים והבדואים שבאו להעיד לפני הועדה היו במקרה אותם השייכים המקיימים יחסים הדדיים קרוב (ובדאיים) עם סעאדת אדי-חא' קם אד-עסקרי, הוד מעלתו המושל הצבאי.

ואם יתפלא על כך אחד הקוראים, מוטב שיעבור לחיות שבוע-שבועיים, לשם נסיון בלבד, באחד מאזורי המימשל כערבי הצפוני (א) לביטול רשיון תנועתו, (ב) למעצר מיינהלי ללא משפט, (ג) לשלילת מקום עבודתו, (ד) להגלייתו לאזור אחר, (ה) להעמדתו תחת פיקוח משטרה, (ו) להפרכת קרקעותיו לאזור סגור מטעמי בטחון, (ז) להסלת עוצר בכפרו (ח) לגירוש.

אחרי שגבתה את העדויות המשכנעות והבלתי-משוחרות, לא התקשתה הועדה הנכבדה להסיק את מסקנותיה: אין בשום פנים ואופן לפרק או לצמצם את המימשל הצבאי. להיפך, יש ליעל ולשכלל אותו.

כל אשר עשה המימשל הצבאי עד כה, כולל פיצוץ הכפר ברעם וסילוק ערביי רבסיה,



במיכלאת המימשל הצבאי

בעים קידומטרים בין השטח המצרי לבין השטח הירדני.

באזור זה ישבו כמה שבטים בדואים בתוך הארץ, במרחק ניכר למדי מן הגבול. הם ישבו על אדמות טובות. לכן גירש אותם המימשל הצבאי מאדמותיהם, מטעמי בטחון, והעביר אותם לאחד האזורים הצחיחים ביותר של המדינה. אזור זה שוכן, במקרה, על הגבול ממש — ודווקא על הגבול הנטוש ביותר, החשוף ביותר והפתוח ביותר של מדינת ישראל, מצפון לברא-שבוע, מצקלג עד עין-גדי.

שם יושבים הבדואים האלה כיום לבדם, מול אחיהם שמעבר לגבול. שום התישבות עברית אינה שומרת על הגבול הזה. אפשר לומר שהגבול אינו קיים שם בכלל. וזהו כיום אחת הבעיות הבטחוניות החמורות ביותר במדינה.

מובן שאין זה מצב משביע רצון. זהו מצב מסוכן. לכן דרוש מימשל צבאי באזור זה, להגן על בטחון המדינה.

מזה "את", השנואה על דויד בן-גוריון. הן הגיוניות מאד, נועזות מאד. יש בהן רק ליקוי אחד: אין דהן שום קשר שהוא עם המציאות.

צעיר המסכן, שהרג את אביו ואת אמו, לא שיקר באמרו שהוא יתום. הוא דיבר אמת. הוא רק שכח להזכיר כיצד הפך ליתום, ומה היתה תרומתו לכך.

פניגורי המימשל הצבאי, המצביעים על העובדה שהמצב הבטחוני לאורך הגבולות ובקרב המעוט הערבי חמור מאד, אינם משקרים. הם רק שוכחים להזכיר כיצד הפך המצב למה שהנהו, ומה היתה תרומתו הצנועה של המימשל הצבאי לכך.

גיחק את העובדה המסוכנת שרוב ערביי ישראל חיים בקרבת הגבול, או על הגבול ממש. כיצד הגיעו לשם?